

Am sub privire teza de doctorat a profesorului Ioan Dorel Todea susținută recent la Universitatea de Nord din Baia Mare avînd un titlu acaparator: "Nicolae Breban și metamorfozele romanului" (coordonator științific prof. univ. dr. Gheorghe Glodeanu). Tema este extrem de incitantă avînd în vedere dimensiunea prozatorului născut în Baia Mare. Îți trebuie curaj și tenacitate, să sfidezi povara unei opere ca a lui Nicolae Breban pentru a naviga pe marile teme ale romanelor sale. Dorel Todea dovedește capacitate de sinteză, extragerea unor idei dominante care stau ascunse în miile de pagini de roman. Astfel autorul surprinde cîteva teme esențiale: religia ca temă culturală, sub semnul voinței de putere, romanul energiilor frînte, eroticul cotropitor. Capitolul despre personajele operei brebaniene mi se pare centrul de greutate al lucrării. Aici intuiția autorului și-a dat dreapta măsură. Capitole cu titluri extrem de inspirate, sugerînd puterea de transfigurare a textului în concept critic luminează multe din culorile marelui labirint romanesc. Dorel Todea scrie cu siguranță despre condiția amfitrionică a personajului, despre portretul unui ins malefic, donjuanismul feminin, despre personajul inutil ca o invenție brebaniană. Bine articulat este cuplul complementar maestru-discipol sau călău-victimă. Mi-a reținut în special atenția felul în care autorul a extras înțelesuri noi din romanul "Bunavestire", roman polemic în programul estetic al prozei realiste tradiționale. Lucrarea este rodul unei munci intelectuale - lectură, analiză, sinteză - demnă de toată prețuirea.

Cu adevărat prin această lucrare am cunoscut o nouă ipostază a lui Dorel Todea. Una parcă reținută în starea de acumulare pentru a ne oferi un discurs modern, adecvat, implicat în monumentală operă a lui Nicolae Breban. O lucrare de excepție în fața căreia însuși autorul "Amfitrionului" ar face un popas de admirație. Cu toate știutele lui exigențe. Universitarul din Sibiu, Gheorghe Manolache și cel din Oradea, Paul Magheru au susținut cu argumente calitățile lucrării. Pe mine m-a bucurat că în Nord Breban și-a găsit un bun interpret. Lucrarea merită să vadă lumina tiparului fiind un bun prilej pentru cititori să-și lumineze o parte din labirintul lui Breban.

Autor: Gheorghe Parja

Sursa: Graiul.ro